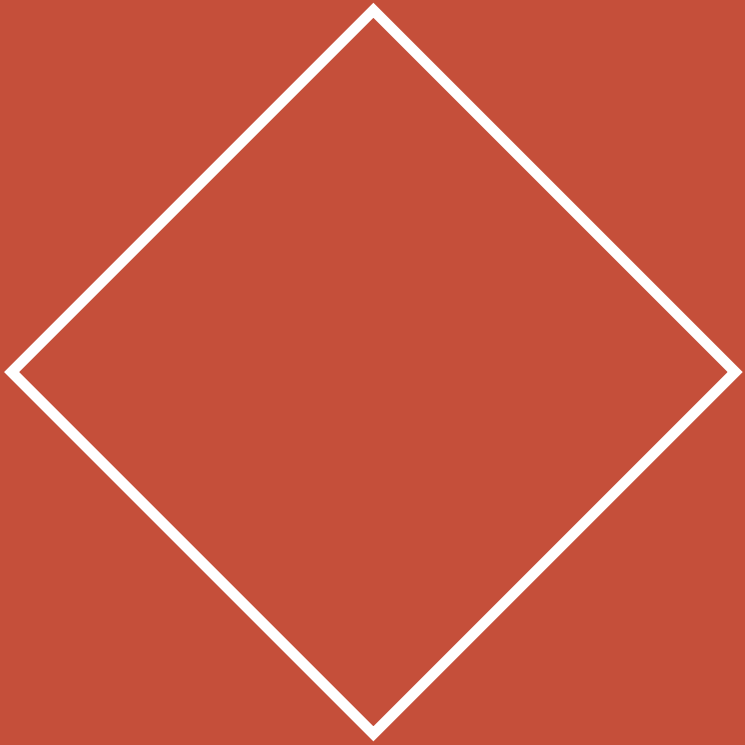

**Att arbeta med
limning av
cellgummi-
isolering**

Arbetar du med limning av cellgummiisolering?

Arbetar du med

- Rengöring av rör och isoleringsmaterial från smuts och annat?
- Limning av isoleringsmaterial?

De rengöringsmedel och lim som brukar användas, innehåller lösningsmedel.

**Det är viktigt att arbeta rätt
för att inte skadas av
lösningsmedlet.**

Är det **farligt** att arbeta med cellgummiisolering?

Inandning av ångor

Efter inandning av ångor från lim och rengöringsmedel kan man snabbt få berusningssymptom som trötthet, yrsel och illamående. Långvarig och upprepad inandning av höga halter kan skada nervsystemet och hjärnan. Ångorna verkar irriterande på luftvägarna men också på ögonen.

Hudkontakt

Lösningssmedel påverkar huden och kan också tas upp via huden. Upprepad och långvarig hudkontakt med lim/rengöringsmedel torkar ut huden. Det kan även ge hudsprickor och eksem. Huden är extra känslig och har sämre skydd mot lösningssmedel om den redan är skadad och till exempel har små sår.

Så här funkar det

De lösningssmedel som ingår i rengöringsmedel och lim avdunstar snabbt i rumstemperatur. Andas man in ångor av lösningssmedel tas en del upp i blodet och förs vidare till kroppens olika organ och till fettvävnad. Därifrån bryts lösningssmedlet mer eller mindre snabbt ner och försvinner ut ur kroppen. Lösningssmedlet stannar alltså kvar i kroppen och har effekt också en tid efter att man avslutat arbetet med limning och rengöring.

Vad beror riskerna på?

Riskerna vid användning av lim och rengöringsmedel beror bl a på

- limmets och rengöringsmedlets inneboende farliga egenskaper.
*Oftast är det lösningsmedlet som är farligast.
Läs mer om riskerna i Säkerhetsdatabladet.*
- hur produkten hanteras.
Vid isoleringsarbete kommer montören ofta mycket nära det som limmas. Därför kan det vara svårt att undvika att andas in limångorna om inga åtgärder vidtas.
- hur mycket som hanteras.
Limmängderna varierar beroende på cellgummiisoleringens tjocklek och storlek. Ju tjockare/större isolering desto större mängder lim. Hur mycket rengöringsmedel som används beror på hur smutsiga/dammiga isoleringsmaterialen är.
- hur lång tid och hur ofta man exponeras.
Ju längre arbetet pågår desto mer omfattande blir exponeringen.

Gör så här!

Använd förlimmade isoleringsslangar så långt det går!

Användning av slangar som är förlimmade med en limfilm har ökat de senaste åren. Limfilmen innehåller inte lösningsmedel. Vid montering av förlimmade slangar, behövs endast lite lim för limning av skarvarna.

Förlimmade isoleringsslangar är bra för arbetsmiljön. De sprider knappast något lösningsmedel alls. När de används behövs varken andningsskydd eller särskild ventilation.

Vill eller kan ni inte använda förlimmade isoleringsslangar? Läs då mer på nästa sida om de åtgärder som behövs vid limning med flytande lim.

På tillfälliga arbetsplatser som byggarbetsplatser kan det vara svårt att ordna säker hantering av produkter som innehåller lösningsmedel. På sådana arbetsplatser får lösningsmedelsbaserade lim och rengöringsmedel bara användas om det finns starka skäl.

Går det inte att använda förlimmade isoleringsslangar?

Fundera över om riskerna med lim och rengöringsmedel kan minskas genom byte till mindre farliga lim eller rengöringsmedel genom att förändra tekniken eller välja något annat isoleringsmaterial som inte behöver limmas.

OBS!

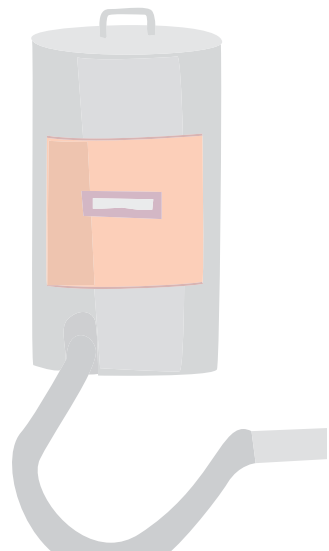
Använd förlimmad cellgummiisolering så långt det går och särskilt i dåligt ventilerade och trånga utrymmen.

Ventilation vid limning av cellgummiisolering

Det behövs god ventilation för att ventileras bort lösningsmedelsångor. Ofta görs limning på byggarbetsplatser som saknar ventilation. Montörer kan också arbeta i trånga oventilerade utrymmen som ventilationsschakt, kylmaskinrum m.m.

Det kan vara svårt att ordna bra ventilation på tillfälliga arbetsplatser. En portabel fläkt i fönstret med en slang som placeras nära det arbete som avger lösningsmedel, kan vara en hyfsad lösning. Viktigt är att både fläktens kapacitet och slangens diameter och längd, räcker för att effektivt fånga in och ventileras bort lösningsmedelsångorna.

Andra yrkesgrupper, som elektriker, ventilationsmontörer och snickare, arbetar ibland i en lokal där limningen pågår eller kommer in efter limningen, när det fortfarande finns kvar lösningsmedelsångor i lokalen. För att andra på arbetsplatsen inte ska utsättas för lösningsmedelsångor är det viktigt att arbetsutrymmet är väl ventilerat. Om portabel fläkt används ska den vara på långt efter att limningsarbetet avslutats.

När ska **personligt skydd** användas?

Om det inte går att ordna en effektiv ventilation ska andnings- skydd användas. En halvmask med A2-filter är lämpligt mot organiska lösningsmedel. För att skydda ögonen kan tättslutande skyddsglasögon användas.

Det förekommer att man inte använder skyddshandskar vid limningsarbete. "Det går inte att jobba med skyddshandskar" eller "Man har ingen fingerkänsla med handskar" är vanliga argument. Enligt tillverkarens rekommendationer ska skyddshandskar användas vid arbete med lim och rengöringsmedel. Använd alltid skyddshandskar, annars riskerar du att torka ut huden eller utveckla eksem. Dessutom tas en del lösningsmedel upp via huden.

Ibland används hudskyddskräm istället för skyddshandskar. Sådana krämer ger tyvärr inget bra skydd. Kanske ger de istället en falsk känsla av trygghet.

Arbets- och skydds**instruktioner**

För arbete med rengöringsmedel och lim, som är märkta med farosymbol, bör det finnas arbets- och skyddsinstruktioner som beskriver hur arbetet ska göras. Använd säkerhetsdatablad, leverantörens användningsinstruktioner och denna broschyr som underlag när ni tar fram era arbets- och skyddsinstruktioner.

Arbets- och skyddsinstruktionerna bör till exempel beskriva:

- vilka förberedelser som krävs för att arbetet ska göras säkert
- hur man ska arbeta och hur man ska skydda sig
- vad man ska göra när arbetet avslutats

Om instruktionerna är enkla räcker det med muntlig information. Sedan är det viktigt att alla tar del av och följer instruktionerna.

Det är viktigt med kunskap om lim och rengöringsmedel

Kunskap om hälsoriskerna med de lim- och rengöringsmedel som används är nödvändigt för att kunna bedöma riskerna och vidta rätt åtgärder. Sådan information finns i säkerhetsdatablad för respektive produkt och på behållarens etikett.

Både säkerhetsdatablad och märkningen på förpackningen ska vara på svenska.

På etiketten ska det stå hur farlig produkten är, på vilket sätt den är farlig och hur ska den hanteras på ett säkert sätt. Det är viktigt att isoleringsmontörerna vet vad farosymbolerna på lim- och rengöringsmedelsburken betyder.

Etiketten på burken med lim eller rengöringsmedel ska visa

- Produktens namn
- Eventuella
 - Skadliga kemiska ämnen som ingår
 - Farosymboler
 - Riskfraser
 - Skyddsfraser
- Leverantörens/importörens namn och adress
- EG-nummer om sådant finns
- Vikt eller volym

Farosymboler

Var alltid uppmärksam på vilka farosymboler och risk- och skyddsfraser som burken har!

OBS!

Vid årsskiftet 2008/2009 infördes nya märksymboler. Det innebär att orangefärgade farosymboler börjar ersättas av symboler mot vit bakgrund med röd ram. De gamla och nya farosymbolerna kommer att användas parallellt under flera år. Den farosymbol (Andreas-kors) som finns på de flesta lim och rengöringsmedel och som varnar att produkten är hälsoskadlig eller irriterande, kommer att ersättas av en farosymbol med utropstecken. De lim och rengöringsmedel som innehåller lösningsmedel kommer att märkas med följande nya farosymboler (så kallade pictogram) som varnar för hälsofara, brandfara och miljöfara.

Hälsofara

Fysikalisk fara (brandfara)

Miljöfara

Säkerhetsdatablad

Säkerhetsdatablad (kallades tidigare varuinformationsblad) ska levereras tillsammans med alla lim och rengöringsmedel som är märkta med farosymbol. Säkerhetsdatabladet innehåller viktiga uppgifter, till exempel om hälsorisker, hur ni ska skydda er och miljörisker. En del av informationen riktar sig i första hand till experter men mycket av informationen måste alla som arbetar med lim/rengöringsmedel känna till.

Se till att säkerhetsdatablad medföljer vid första leverans av lim och rengöringsmedel. Säkerhetsdatablad ska vara tillgängligt för de anställda på arbetsplatsen. Läs särskilt avsnitten

2. Farliga egenskaper.
8. Begränsning av exponeringen/personligt skydd.
11. Toxikologisk information.

Även följande avsnitt kan innehålla information som är viktig för er att känna till

7. Hantering och lagring.
10. Stabilitet och reaktivitet.
13. Avfallshantering

VVS Företagen
Box 47160 100 74 Stockholm
www.vvsforetagen.se

Byggnads
106 32 Stockholm
www.byggnads.se